

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำ
ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวยุพดี อังจารุศิลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-346-026-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**FACTORS INFLUENCING THE HEALTH INSURANCE PURCHASE
OF GOVERNMENT OFFICIALS AND EMPLOYEES
OF CHULALONGKORN UNIVERSITY**

Miss Yupadee Ungjarusila

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics**

Department of Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-346-026-8

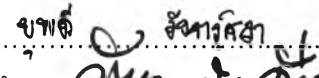
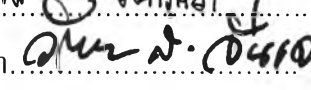
ยุพดี อังการุศิลา : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและ
ลูกจ้างประจำ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (FACTORS INFLUENCING THE HEALTH
INSURANCE PURCHASE OF GOVERNMENT OFFICIALS AND EMPLOYEES OF
CHULALONGKORN UNIVERSITY) อ.ที่ปรึกษา: รศ. ดร. วัฒนา สุวรรณแสง จันทิโรทัย,
126 หน้า. ISBN 974-346-026-8.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลภายใต้
สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ศึกษาลักษณะการเจ็บป่วยและการใช้บริการ
ทางการแพทย์ รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำ
ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบจำลองโลจิสติกในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้าง
ประจำ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีดังนี้ คือ ปัจจัยทางด้านประชากรและสังคม ได้แก่ สถานภาพการ
สมรสที่สมรสแล้ว และ อายุ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้รวมของครอบครัว ปัจจัยทางด้าน
พฤติกรรมและสุขภาพ ได้แก่ พฤติกรรมการเลือกใช้ประเภทของโรงพยาบาล และปัจจัยทางด้านแรงจูงใจ
ได้แก่ ค่าเบี้ยประกันที่จะต้องเผชิญ และ ความคิดเห็นที่มีต่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับ

โดยที่ บุคคลที่สมรสแล้ว อายุ รายได้รวมของครอบครัว พฤติกรรมการเลือกใช้ประเภทของ
โรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำในทิศทางเดียวกัน
ส่วนค่าเบี้ยประกันที่จะต้องเผชิญ และความคิดเห็นที่มีต่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับนั้นจะมี
อิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำในทิศทางตรงกันข้าม สำหรับ
ปัจจัยอื่น ๆ คือ เพศ สัดส่วนของบุคคลที่ต้องพึ่งพาในครอบครัว ภาวะการเป็นโรคเรื้อรัง ค่ารักษา
พยาบาลของครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมดังกล่าว.

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
ปีการศึกษา..... 2542.....

ลายมือชื่อนิสิต..... .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

4085572829 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD : HEALTH INSURANCE / CIVIL SERVANT MEDICAL BENEFITS SCHEME /

YUPADEE UNGJARUSILA : FACTORS INFLUENCING THE HEALTH INSURANCE
PURCHASE OF GOVERNMENT OFFICIALS AND EMPLOYEES OF CHULALONGKORN
UNIVERSITY. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. WATTANA S. JANJAROEN, Ph.D.
126 pp. ISBN 974-346-026-8.

The purpose of this thesis is to study the trend of the health care expenditures within Civil Servant Medical Benefits Scheme, health care services utilization and factors influencing the health insurance purchase of government officials and employees of Chulalongkorn University by using logit model.

The finding from a logit model show that the factors influencing the health insurance purchase of government officials and employees of Chulalongkorn University can be summarized as follows: Demographic and Social factors are marital status and age. Economics factor is income of the household. Behavior and Health factor is the type of hospital chosen and Motivation factors are the premium of the health insurance and the opinion for Civil Servant Medical Benefits Scheme.

Marital status, age, income of the household, the type of hospital chosen will directly affect the health insurance purchase in positive relationship, whereas the premium of the health insurance and the opinion for Civil Servant Medical Benefits Scheme will directly affect the health insurance purchase in negative relationship. The other factors, such as gender, proportion of dependent persons to family members, the state of chronic disease and health care expenditures of the household do not have any significant effects on the health insurance purchase of government officials and employees of Chulalongkorn University.

ภาควิชา.....ECONOMICS.....

สาขาวิชา.....ECONOMICS.....

ปีการศึกษา.....1999.....

ลายมือชื่อนิติ..... *Yupadee Ungjarusila*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Wattana S. Janjaroen*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา สุวรรณแสง จันเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ปิตยานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริเพ็ญ ศุภกาญจนกันติ อาจารย์ ดร. พิชณศ เกษภูวนัตถ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสคติธร มัลลิกะมาส ที่ได้ให้คำแนะนำงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งห้าท่านเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจมาโดยตลอด รวมถึงบิดา มารดา ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความอดุสาหะ วิริยะ และความอดทน รวมทั้งความรัก ความหวังใจ และกำลังใจต่อผู้เขียนตลอดมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนมอบแก่ บิดา มารดา และอาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

บุพดี อังจารุศิตา

พฤษภาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดของการประกันสุขภาพ.....	8
2.2 หลักการพิจารณาต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกันสุขภาพ.....	9
2.3 ทฤษฎีของการประกัน.....	11
2.4 ระบบประกันสุขภาพ.....	14
2.5 ทฤษฎีอุปสงค์ในการประกันสุขภาพ.....	16
2.6 สถิติการรักษาพยาบาลของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และข้าราชการบำนาญ.....	20
2.7 การประกันสุขภาพเอกชน.....	24
3. วิธีดำเนินการศึกษา.....	29
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	29
3.2 สมมติฐานของการวิจัย.....	30
3.3 คำจำกัดความตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	30
3.4 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	31
3.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	35
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.7 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	39
4. ผลการวิเคราะห์.....	40
4.1 การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ประจำปีงบประมาณ 2538-2542.....	40
4.2 การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเงินสวัสดิการการรักษาพยาบาลของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.....	51
4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	57
4.4 พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริม.....	66
4.5 แบบจำลองโลจิสต์ (logit model) แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.....	77
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	87
5.1 สรุป.....	87
5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา.....	89
5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาต่อไป.....	89
รายการอ้างอิง.....	90
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา.....	96
ภาคผนวก ข ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม.....	109
ภาคผนวก ค ค่าเบี่ยงแปรผันสุขภาพที่ใช้ในการศึกษา.....	120
ภาคผนวก ง แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	122
ประวัติผู้เขียน.....	126

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1	2
1.2	3
1.3	5
4.1	42
4.2	43
4.3	43
4.4	46
4.5	52
4.6	52
4.7	55
4.8	56
4.9	57
4.10	61
4.11	63
4.12	64
4.13	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุและ การทำประกันสุขภาพเสริม เมื่อพิจารณาตามภาวะการเป็น โรคเรื้อรัง.....	68
4.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รวมต่อเดือนและ การทำประกันสุขภาพเสริม เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นที่มีต่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับ.....	70
4.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของโรงพยาบาลที่เลือกใช้และ การทำประกันสุขภาพเสริม เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นที่มีต่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับ.....	72
4.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่ารักษาพยาบาลของครอบครัวต่อเดือนและ การทำประกันสุขภาพเสริม เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นที่มีต่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับ.....	73
4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่ารักษาพยาบาลของครอบครัวต่อเดือนและ การทำประกันสุขภาพเสริม เมื่อพิจารณาตามประเภทของโรงพยาบาลที่เลือกใช้.....	75
4.19 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	81
4.20 แสดงการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบจำลองในการพยากรณ์การทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	82
4.21 แสดงผลการพยากรณ์ความน่าจะเป็นในการทำประกันสุขภาพเสริมของข้าราชการและลูกจ้างประจำ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อรายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนมีอัตราการเพิ่มขึ้นตามการคาดการณ์.....	83
4.22 แสดงความแตกต่างระหว่างสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการและลูกจ้างประจำ กับการทำประกันสุขภาพเอกชน.....	85
ข.1 เพศของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	110
ข.2 การกระจายตามระดับของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	110
ข.3 อายุของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	111
ข.4 ระดับการศึกษาของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	111
ข.5 สถานภาพการสมรสของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	112
ข.6 สภาพการทำงานของคู่สมรสของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ข.7 ร้อยละของข้าราชการและลูกจ้างประจำที่มีบุคคลในครอบครัวที่มีสิทธิใช้สวัสดิการ รักษาพยาบาล.....	113
ข.8 ระดับรายได้ของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	114
ข.9 ร้อยละของข้าราชการและลูกจ้างประจำที่รายงานว่าเจ็บป่วยในระยะเวลา 1 เดือนที่ ผ่านมา โดยไม่ต้องนอนโรงพยาบาล.....	114
ข.10 จำนวนครั้งของการเจ็บป่วยในรอบ 1 เดือน.....	115
ข.11 ร้อยละของการใช้บริการเมื่อป่วยของข้าราชการและบุคคลในครอบครัว.....	115
ข.12 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามรายงานว่าได้นอนโรงพยาบาลในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา.....	116
ข.13 ร้อยละของการเลือกใช้ประเภทของโรงพยาบาล.....	116
ข.14 ร้อยละของภาวะการเจ็บป่วยเป็นโรคเรื้อรังเกินกว่า 3 เดือน.....	116
ข.15 โรคเรื้อรังที่พบ 3 อันดับแรก.....	117
ข.16 ร้อยละของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และบุคคลในครอบครัวที่ทำประกัน.....	118
ข.17 ร้อยละการทำประกันสุขภาพของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	118
ข.18 ค่าเบี้ยประกันต่อเดือนที่ต้องเผชิญ.....	118
ข.19 ความปรารถนาที่จะทำประกันสุขภาพของผู้ที่ยังไม่ได้ทำ.....	119
ข.20 ค่ารักษาพยาบาลต่อเดือนของตัวเอง และของทั้งครอบครัว.....	119
ข.21 ความคิดเห็นของข้าราชการและลูกจ้างประจำที่มีต่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับ ว่าเพียงพอหรือไม่ต่อค่าใช้จ่ายทางการรักษาพยาบาล.....	119
ค.1 ค่าเบี้ยประกันสุขภาพที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	121

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 แสดงหลักของการประกัน.....	12
2.2 การดำเนินการในระบบประกันสุขภาพ.....	13
2.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Total Utility และ Wealth.....	17
2.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Price of Insurance และ Quantity Demand.....	19
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	29
4.1 แสดงค่ารักษาพยาบาล (ล้านบาท) ณ ราคาปีปัจจุบัน เป็นรายหมวดของปี งบประมาณ 2538 ถึงปีงบประมาณ 2542.....	44
4.2 แสดงอัตราเพิ่มที่แท้จริง (%) ของรายจ่ายค่ารักษาพยาบาล ระหว่างปีงบประมาณ 2538 ถึงปีงบประมาณ 2542.....	45
4.3 แสดงค่ารักษาพยาบาล (ล้านบาท) ของผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยในของข้าราชการและ ลูกจ้างประจำ และผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยในของข้าราชการบำนาญ.....	48
4.4 แสดงค่ารักษาพยาบาล (ล้านบาท) ของผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน ในส่วนของ ข้าราชการและลูกจ้างประจำ และข้าราชการบำนาญรวมกัน.....	49
4.5 แสดงค่ารักษาพยาบาล (ล้านบาท) แบ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐและเอกชน ของผู้ป่วยในข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	49
4.6 แสดงค่ารักษาพยาบาล (ล้านบาท) แบ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐและเอกชน ของผู้ป่วยในข้าราชการบำนาญ.....	50
4.7 แสดงค่ารักษาพยาบาล (ล้านบาท) แบ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐและเอกชน ของผู้ป่วยในข้าราชการและลูกจ้างประจำ และข้าราชการบำนาญรวมทั้งหมด.....	50
4.8 แสดงการเปรียบเทียบส่วนแบ่งของโรงพยาบาลเอกชน ของผู้ป่วยในข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ผู้ป่วยในของข้าราชการบำนาญ และผู้ป่วยในทั้งหมด.....	51
4.9 แสดงรายจ่ายเงินสวัสดิการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเงินเดือน ค่าจ้าง ของข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ปีงบประมาณ 2539-2541 (บาท).....	53
4.10 แสดงร้อยละของเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ต่อเงินสวัสดิการทุกประเภท และเงินเดือนค่าจ้าง ที่จ่ายจริงของข้าราชการและลูกจ้างประจำ.....	54
4.11 แสดงอัตราเพิ่ม (%) ของรายจ่ายค่ารักษาพยาบาล ระหว่างปีงบประมาณ 2539-2540 และปีงบประมาณ 2540-2541 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	54

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
4.12 แสดงการเปรียบเทียบอัตราเพิ่มที่แท้จริงของงบกลางรายจ่ายค่ารักษาพยาบาล ที่จ่ายจริง และอัตราการเพิ่มของจำนวนข้าราชการและลูกจ้างประจำ ประจำปี งบประมาณ 2539-2541 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	56
ง.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 16 ตัว.....	123
ง.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 14 ตัว.....	124